

Ministerul Economiei
și Infrastructurii
al Republicii Moldova

INFORMAȚIE OPERATIVĂ cu privire la evoluția social - economică a Republicii Moldova (conform datelor disponibile la 31.10.2020)

Criza pandemică a generat o contracție de 14% a economiei naționale în trimestrul II al anului curent și -7,2% în I semestru. Majoritatea sectoarelor economice au contribuit negativ la evoluția Produsului intern brut, dar influențe majore se remarcă din contul comerțului intern de bunuri cu ridicata și cu amănuntul (contribuție de -2,1 p.p.), industriei prelucrătoare (-1,7 p.p.), transport și depozitare (-1,3 p.p.), construcții (-0,9 p.p.), activități de cazare și alimentație publică (-0,8 p.p.), învățământ (-0,8 p.p.) etc. Totodată, măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii pandemiei au condus la diminuarea accentuată a consumului final, în special a consumului privat, influențând creșterea economică cu -15 p.p. Majoritatea companiilor și-au diminuat activitatea investițională, fiind constrânse de insuficiența mijloacelor financiare și, astfel, formarea brută de capital a avut o contribuție de -8,5% la evoluția PIB.

Cererea internă în diminuare a avut impact dezinflaționist și, ca rezultat, în iunie-septembrie s-a înregistrat deflație. În luna septembrie 2020 rata deflației a constituit 0,2% față de decembrie 2019, comparativ cu rata inflației de 4,9% în aceeași perioadă a anului 2019. Rata inflației anuală (septembrie 2020 față de septembrie 2019) a constituit 2,3%, fiind sub limita intervalului de variație al țintei inflației stabilite de Banca Națională a Moldovei (5% +/- 1,5%). În scopul atenuării presiunii dezinflaționiste, la data de 09.09.2020 BNM a luat decizia de a micșora rata de bază de la 3% până la 2,75%.

Leul moldovenesc s-a apreciat față de dolarul SUA. De la începutul anului 2020 moneda națională a marcat o apreciere de 1,5% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 până la 16,96 lei la 30.09.2020). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 2,9%. Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 30.09.2020 a atins un record istoric de 3453,4 mil. dolari, majorându-se cu 13% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2019 și cu 17,4% - față de situația la 30.09.2019.

Masa monetară M3 la sfârșitul lunii septembrie 2020 a constituit circa 99 mild. lei, majorându-se cu 13,2% comparativ cu sfârșitul lunii septembrie a anului 2019. Evoluția masei monetare M3 a fost determinată de majorarea banilor în circulație cu 16,1%, depozitelor la vedere – cu 17,3% și depozitelor în valută străină – cu 14,9%. Cererea pentru credite este în diminuare: volumul creditelor noi acordate în ianuarie-septembrie 2020 a înregistrat o micșorare cu circa 2,4% față de perioada respectivă a anului 2019.

Veniturile bugetare au înregistrat creștere în luna septembrie, deși cumulativ în ianuarie-septembrie se mențin sub nivelul din anul precedent. La Bugetul public național au fost încasate venituri în valoare de circa 44,6 mild. lei în ianuarie-septembrie, în diminuare cu 1,4% față de aceeași perioadă din anul precedent. Totodată, au fost realizate cu 6,8% mai multe cheltuieli, acestea însumând circa 50 mild. lei. Astfel, deficitul bugetar a atins un nou maxim istoric (-5,3 mild. lei).

Creșterea datoriei de stat se accentuează: de la începutul anului datoria de stat administrată de Guvern s-a majorat cu 18,6% și a atins un nivel de 62,2 mild. lei. Datoria de stat internă însumează 28,2 mild. lei și a înregistrat o majorare de 21,6%. Totodată, datoria de stat externă este la nivel de 2 mild. dolari SUA (34,1 mild. lei) și a crescut cu 17,9% (cu 16,2% - în moneda națională). Criza pandemică a determinat accentuarea necesității de finanțare a bugetului și, astfel, în ianuarie-septembrie 2020 au fost înregistrate intrări de surse externe de finanțare în sumă de 373,4 mil. dolari, față de 200,5 mil. dolari în aceeași perioadă a anului precedent.

Impactul negativ al pandemiei COVID-19 și a măsurilor restrictive asociate s-au răsfrânt și asupra balanței de plăți. Diminuarea cererii interne în primul semestru 2020 a determinat micșorarea deficitului contului curent de 2,5 ori. De asemenea, sistarea activității economice și perspectivele incerte cu privire la viitor au influențat negativ activitatea investițională și, astfel, în perioada de referință nu au fost înregistrate intrări de investiții străine directe în economia națională.

Comerțul exterior continuă să fie afectat de criza pandemică. Reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri ai Republicii Moldova a rezultat în scăderea exporturilor, iar diminuarea consumului a condus la scăderea importurilor. În ianuarie-august 2020 s-au diminuat exporturile cu 13,6%, iar importurile - cu 11,9%. Soldul negativ al balanței comerciale a constituit 1,8 mild. dolari SUA, cu 10,4% mai mic decât cel înregistrat în perioada similară 2019.

Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoanele fizice ale Republicii Moldova cresc a cincea lună consecutiv. În luna septembrie persoanele fizice au transferat din exterior prin intermediul băncilor din Republica Moldova cu 48,1% mai mult decât în luna septembrie 2019. Această creștere substanțială s-a datorat, cel mai probabil, limitării posibilităților de a remite bani prin căi neoficiale în contextul pandemiei COVID-19.

Sectorul industrial rămâne pe un trend negativ, fiind afectat în continuare de criza pandemică. În ianuarie-august volumul producției industriale a scăzut cu 6,5%, inclusiv cu 7,7% în luna august. Cele mai afectate ramuri de criza pandemică rămân a fi: industria constructoare de mașini, industria ușoară, prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor, fabricarea băuturilor, precum și sectorul energetic.

Condițiile climaterice nefavorabile au determinat scăderea esențială a volumului producției agricole. În ianuarie-septembrie 2020 acesta s-a diminuat cu 25,3%, însumând circa 21 mild. lei. Producția vegetală a scăzut cu 35,5%, iar producția animalieră - cu 2,8%. Cele mai mari descreșteri s-au înregistrat la următoarele culturi: sorg, sfeclă de zahăr, soia, porumb, grâul, floarea soarelui, rapița.

Criza pandemică a afectat activitatea investițională. În ianuarie-iunie 2020 volumul investițiilor a scăzut cu 14,9% față de aceeași perioadă a anului precedent, însumând circa 7,9 mild. lei. Au fost în diminuare esențială atât investițiile din sursele proprii ale agenților economici (-11,2%), cât și investițiile din surse bugetare (-48,7%). S-au redus investițiile în mașini și utilaje (-17,4%), mijloace de transport (-37%), clădiri și construcții inginerești (-5,5%), terenuri (-43%).

Sectorul transporturilor înregistrează în continuare evoluții negative. În ianuarie-august transportul de pasageri s-a diminuat cu 48,2%, iar transportul de mărfuri - cu 12,7%. Pozitiv este faptul că în ultimele luni descreșterile se temperează. Închiderea granițelor și restricțiile de călătorie, precum și contractarea volumului schimburilor comerciale în timpul crizei pandemice au constituit factorii de bază ce au determinat aceste involuții.

Comerțul intern de bunuri cu amănuntul este în creștere, însă comerțul intern cu servicii rămâne în continuare în scădere. În ianuarie-august 2020, comerțul de bunuri cu amănuntul a înregistrat o creștere de 0,9% (în prețuri comparabile), celelalte domenii ale comerțului interior fiind în scădere: volumul serviciilor de piață prestate populației s-a diminuat cu 23,7% (în prețuri comparabile), volumul serviciilor prestate întreprinderilor - cu 18% (în prețuri curente), comerțul cu ridicata - cu 9,3% (în prețuri curente), comerțul cu autovehicule - cu 21,3% (în prețuri curente).

Câștigul salarial mediu lunar brut al unui salariat din economia națională în semestrul I 2020 a constituit 7737,9 lei și s-a majorat în termeni nominali cu 8,8% față de semestrul I 2019. În termeni reali salariul s-a majorat cu 3,2%. Exprimat în valută străină acesta a constituit circa 398 Euro sau 438 dolari SUA. În sfera bugetară câștigul salarial mediu lunar a constituit 7128,5 lei, fiind în creștere cu 7,4%, iar în sectorul real - 7967,3 lei și s-a majorat cu 9,9%, respectiv (în termeni nominali).

Mărimea medie a **pensiei lunare** la 01.07.2020 a constituit 2013,68 lei și s-a majorat cu circa 8,0% față de aceeași dată a anului 2019 în termeni nominali.

Rata șomajului (ponderea șomerilor BIM în forța de muncă) la nivel de țară în trimestrul II 2020 a înregistrat valoarea de 4,2%. Numărul **șomerilor** înregistrați la oficiile forței de muncă în ianuarie-septembrie 2020 a constituit 37,3 mii persoane și s-a majorat de circa 1,9 ori față de ianuarie-septembrie 2019.

Mărimea minimului de existență în semestrul I 2020, a constituit în medie pe lună pentru o persoană 2082,7 lei, în creștere față de semestrul I 2019 cu 2,7% (în termeni nominali).

1. Cadrul macroeconomic

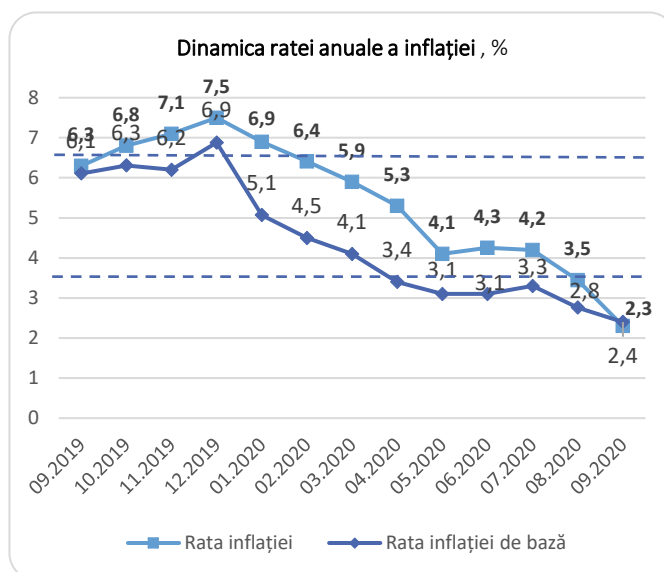
1.1. Inflația

Rata inflației anuală (septembrie 2020 față de septembrie 2019) s-a situat sub limita intervalului de variație al țintei inflației stabilite de BNM (5% +/- 1,5%), constituind **2,3%**.

Rata inflației de bază a fost **2,4%**, cu 3,8 p.p. mai mică decât nivelul ratei inflației de bază în luna respectivă a anului 2019.

Rata deflației de la începutul anului (septembrie 2020 față de decembrie 2019) a constituit **0,2%**, comparativ cu rata inflației de 4,9% înregistrată în aceeași perioadă a anului 2019.

Rata inflației de bază a constituit **0,9%** față de decembrie 2019, fiind cu 4,5 p.p. mai mică comparativ cu cea înregistrată în perioada respectivă a anului 2019.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de influență asupra ratei inflației

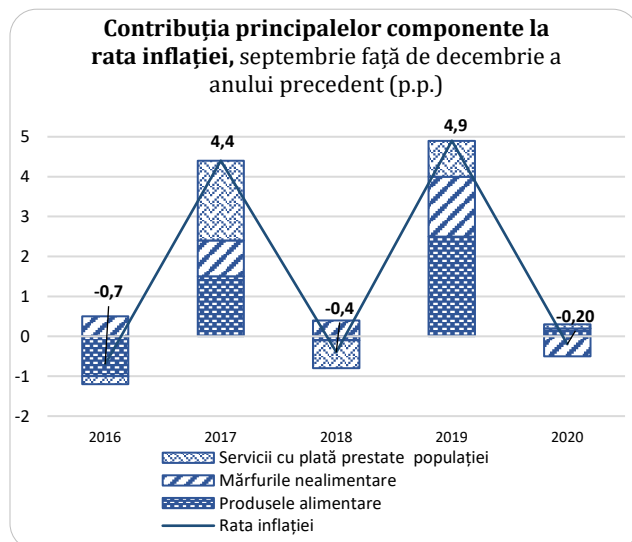
- ↑ diminuarea ofertei la unele produse agricole ca impact al condițiilor climaterice nefavorabile din anul curent;
- ↑ majorarea tarifelor la călătoriile în transportul interurban în luna ianuarie;
- ↓ micșorarea prețurilor internaționale la resursele energetice;
- ↓ reducerea cererii interne ca urmare a măsurilor restrictive adoptate în luna martie pentru oprirea răspândirii pandemiei COVID-19 și diminuării remiterilor primite de peste hotare;
- ↓ aprecierea monedei naționale în aprilie-septembrie 2020, care micșorează prețurile produselor și mărfurilor importate;
- ↓ anularea prețurilor minime pentru țigările comercializate în R. Moldova în Legea bugetului pentru anul 2020;
- ↓ micșorarea tarifului la energia electrică pentru consumatorii finali începând cu 07.08.2020.

Deflația a fost determinată, în general, de diminuarea prețurilor la combustibil (-10,2%), legume (-12,2%), cartofi (-36,2%), precum și tarifelor la energie electrică(-8,2%).

Produsele alimentare: 0,2 puncte procentuale (p.p.) din creșterea IPC general (inclusiv 0,4 p.p. revin fructelor, 0,3 p.p. - produselor de morărit și de panificație, -0,4 p. p. - legumelor, -0,3 p. p. - cartofilor, -0.1 p.p. - ouălor);

Mărfurile nealimentare: -0,5 p. p. (inclusiv -0,6 p. p. revin combustibililor);

Tarifele la servicii: 0,1 p. p. (inclusiv 0,2 p. p. revin tarifelor pentru transportul de pasageri, - 0,3 p. p. - tarifelor pentru energia electrică, -0,1 p.p. - costului serviciilor de telecomunicații).

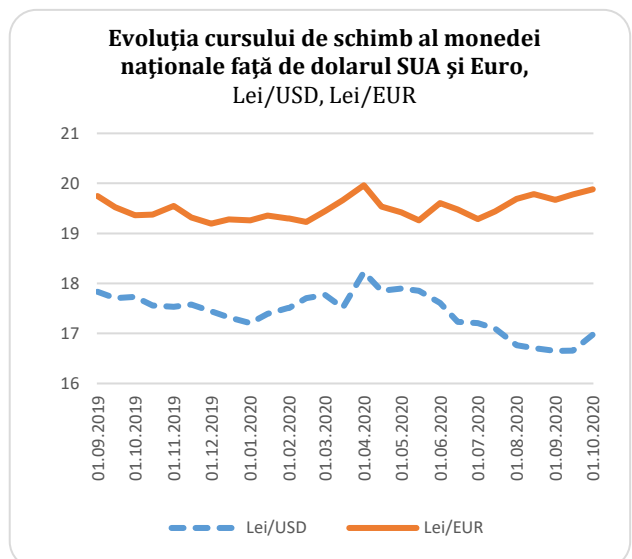
Sursă: Biroul Național de Statistică

1.2. Cursul de schimb și piața valutară

După o depreciere de 5,6% în trimestrul I, moneda națională a început să se aprecieze față de dolarul SUA. Ca rezultat, de la începutul anului 2020 leul moldovenesc a marcat o apreciere de 1,5% față de dolarul SUA în termeni nominali (de la 17,21 lei pentru 1 dolar american la 01.01.2020 până la 16,96 lei la 30.09.2020). Față de Euro leul moldovenesc s-a depreciat cu 2,9%.

Factorii de influență asupra cursului de schimb

- ↑ intervențiile Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută în perioada martie-aprilie
- ↕ fluctuațiile dolarului SUA pe piețele valutare internaționale (influențează cursul leului față de euro și alte valute)
- ↓ cererea de valută mai mare decât oferta pe piața valutară internă
- ↓ diminuarea exporturilor
- ↓ intervențiile Băncii Naționale a Moldovei pe piața valutară internă sub formă de cumpărări de valută în perioada mai-septembrie

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În ianuarie-septembrie 2020, cererea netă de valută din partea agenților economici a fost acoperită prin oferta netă de valută de la persoanele fizice în proporție de 94,3%.

În aceste condiții, pentru a satisface cererea de valută pe piață, BNM a intervenit prin vânzări nete de valută în sumă de 16,9 mil. dolari.

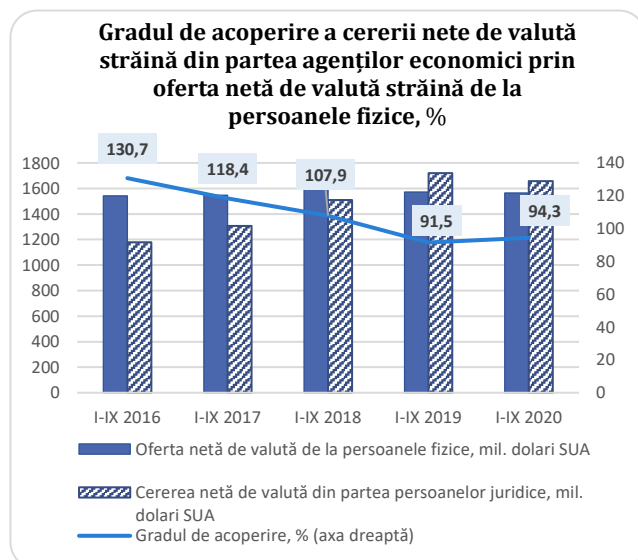
Totodată, măsurile întreprinse împotriva răspândirii COVID-19 au determinat activitatea economică mai pasivă comparativ cu situația similară din anul 2019, inclusiv pe piața valutară:

- ↓ **Oferta netă** de la persoanele fizice s-a micșorat cu 0,6%.
- ↓ **Cererea netă** de valută din partea persoanelor juridice s-a micșorat cu 3,5%.

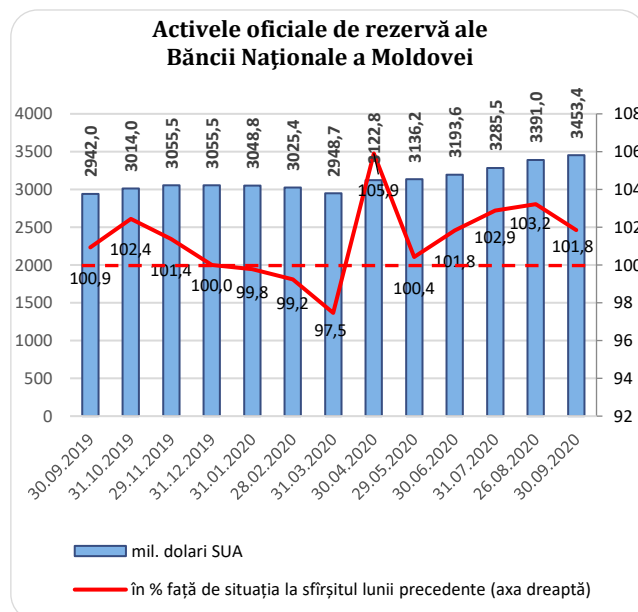
Stocul activelor valutare de rezervă ale BNM la 30.09.2020 a atins un record istoric de 3453,4 mil. dolari, majorându-se cu 13% comparativ cu nivelul înregistrat la sfârșitul anului 2019 și cu 17,4% - față de situația la 30.09.2019.

Factorii principali de modificare a stocului activelor valutare de rezervă:

- ↓ intervențiile pe piața valutară internă sub formă de vânzări de valută în perioada martie-aprilie
- ↓ plățile aferente serviciului datoriei publice externe a Republicii Moldova
- ↑ înregistrarea creditelor de la Fondul Monetar Internațional
- ↑ intrările nete aferente rezervelor obligatorii în valută ale băncilor licențiate
- ↑ intervențiile pe piața valutară internă sub formă de cumpărări de valută în perioada mai-septembrie

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

1.3 Indicatorii monetari

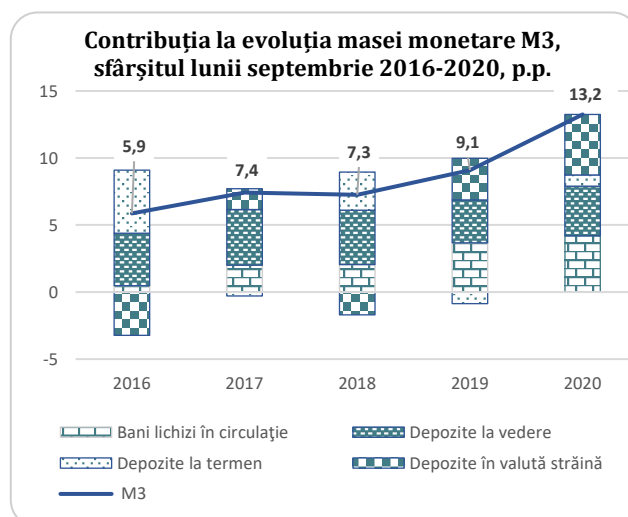
Masa monetară M3 la sfârșitul lunii septembrie 2020 a constituit 99 mild. lei și s-a majorat cu 13,2% comparativ cu situația similară din anul 2019.

Contribuțiile la creșterea agregatului monetar M3:

- Bani lichizi în circulație: +4,2 p.p.
- Depozite la vedere: +3,7 p.p.
- Depozite la termen: +0,8 p.p.
- Depozite în valută străină: +4,5 p.p

Modificarea față de 30.09.2019:

- Bani în circulație: +16,1%
- Depozite la vedere: +17,3%
- Depozite la termen: +3,7%
- Depozite în valută străină: +14,9%

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Soldul depozitelor la sfârșitul lunii septembrie 2020 s-a majorat cu 12,3%, atingând un volum de 72,6 mild. lei.

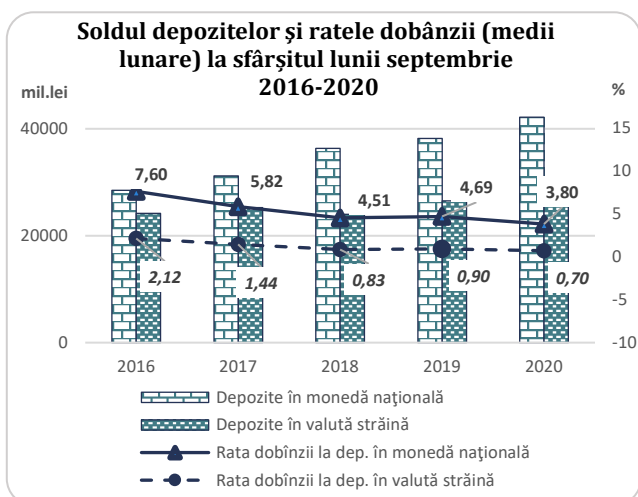
Soldul depozitelor în monedă națională:

(58,1% din volumul total)

- ↑ Creștere cu 10,4% față de septembrie 2019

Soldul depozitelor în valută străină:

- ↑ Creștere cu 14,9% față de septembrie 2019

Sursă: Banca Națională a Moldovei

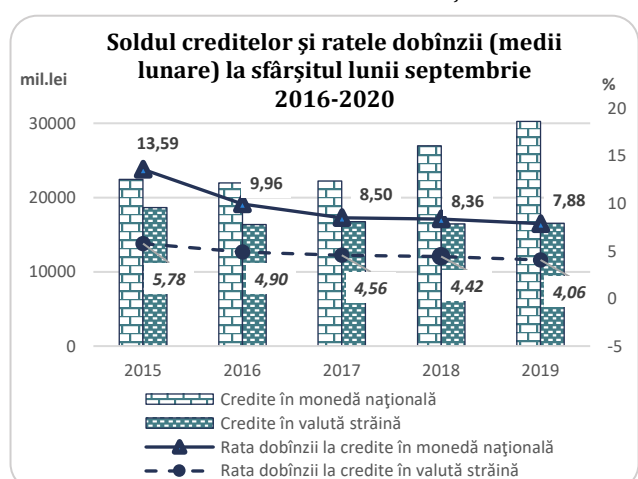
Soldul creditelor în economie a marcat o creștere cu 7,8% față de nivelul înregistrat la sfârșitul lunii septembrie 2019, constituind 46,8 mild. lei.

Soldul creditelor în monedă națională:

- ↑ Creștere cu 12,1% față de septembrie 2019

Soldul creditelor în valută străină:

- ↑ Creștere cu 0,6% față de septembrie 2019

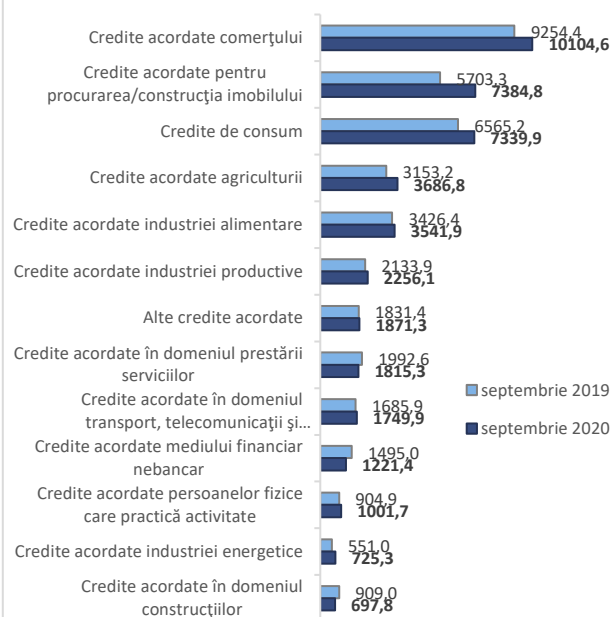
Sursă: Banca Națională a Moldovei

În portofoliul de credite acordate cea mai mare pondere – 23,2% - revine creditelor direcționate în sectorul comerț, apoi 17% - pentru procurarea/construcția imobilului, 16,9% - spre consum, 8,5% - agriculturii etc.

Cea mai intensă creștere a fost înregistrată la creditele acordate pentru procurarea/construcția imobilului, volumul cărora s-a majorat față de iulie 2019 cu 29,5%, fapt care se explică inclusiv prin buna implementare a programului "Prima Casă".

Gradul de acoperire a creditelor prin depozite a fost la nivel de 155,2%. Aceasta indică faptul că există resurse pentru intensificarea creditării, iar băncile comerciale au lichiditatea necesară pentru finanțarea economiei.

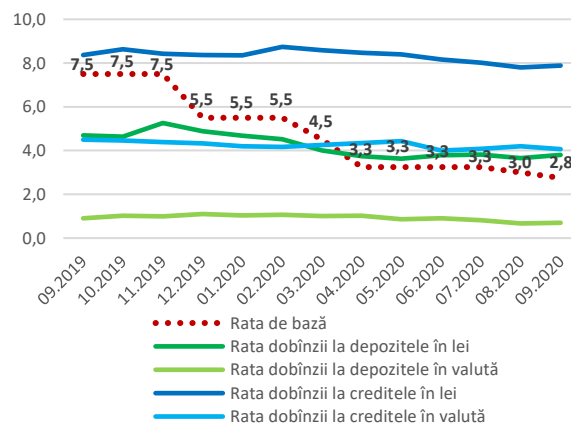
Portofoliul de credite pe sectorul bancar al Republicii Moldova la sfârșitul lunii septembrie a anilor 2019 - 2020, mil. lei

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În scopul atenuării impactului efectelor generale de pandemia COVID-19 pentru perioada de urgență, Banca Națională a Moldovei a întreprins unele măsuri de relaxare a politicii monetare. Astfel, la data de 09.09.2020 a fost diminuată rata de bază de la 3% până la 2,75%. Concomitent, a fost majorată norma rezervelor obligatorii din mijloacele atrase în valută liber convertibilă până la 30%.

Evoluția ratei de bază și a ratelor dobânzii la depozite și credite, %

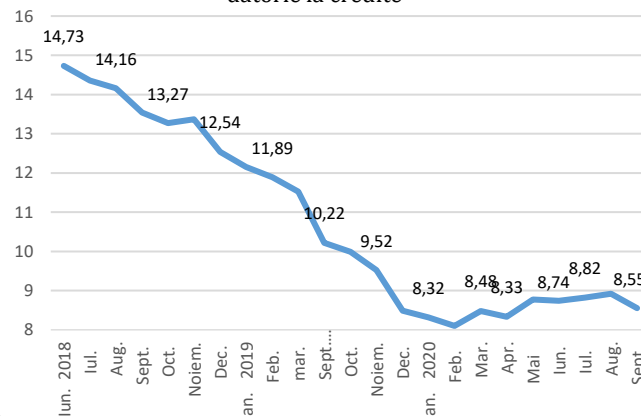

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Soldul datoriei la **credite neperformante** ca pondere în soldul total al datoriei la credite după 2 ani de evoluție ascendentă, înregistrează o tendință de diminuare de la 18,5% în luna noiembrie 2017 (când a fost atins nivelul maxim) până la 8,1% în luna februarie 2020. Diminuarea ponderii creditelor neperformante s-a datorat faptului că băncile au aplicat unele proceduri noi (separarea activelor „bune” de cele „rele” etc.), care au condus la reducerea stocului acestora.

Accentuarea riscului de neachitare a obligațiilor creditare în rezultatul declarării situației de urgență a determinat majorarea soldului creditelor neperformante până la 8,6% în luna septembrie.

Datoria la credite neperformante, % din total datorie la credite

Sursă: Banca Națională a Moldovei

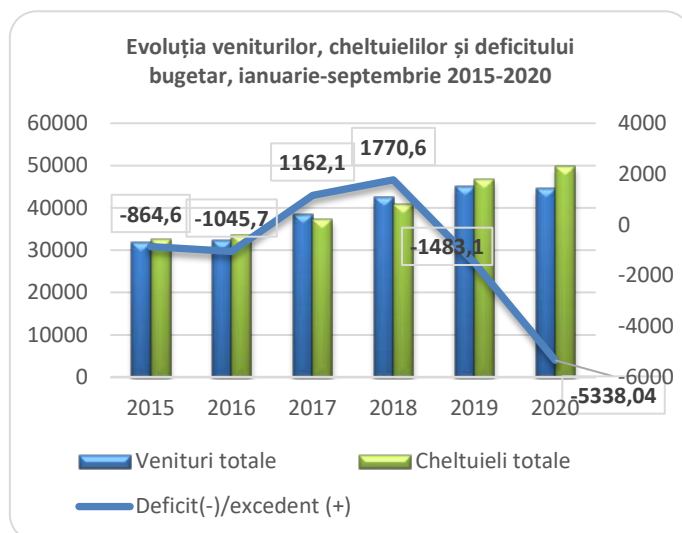
2. Finanțe publice

2.1 Bugetul public național

Datele agregate ale indicatorilor bugetului public național indică o diminuare cumulativă a *veniturilor* în ianuarie-septembrie de 1,4%.

Concomitent, *cheltuielile*, care au depășit veniturile cu circa 5,3 mild. lei, s-au majorat cu 6,8%. Deficitul bugetar soldat a atins un nou maxim istoric.

! Deficitul bugetar este de 1,9 ori mai mare decât deficitul înregistrat în aceeași perioadă a anului 2009 (-2,8 mild. lei), când economia națională a fost puternic afectată de criza economico-financiară globală.

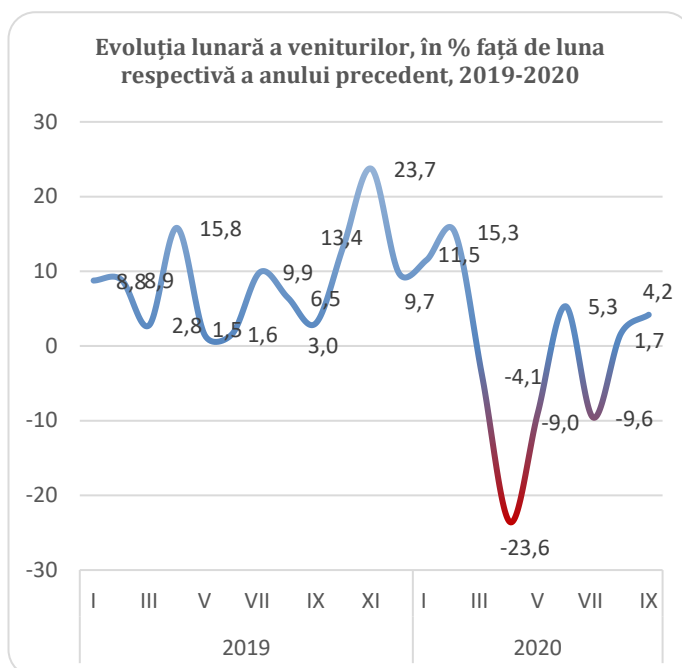

Sursă: Ministerul Finanțelor

Măsurile restrictive impuse în contextul răspândirii COVID-19 au determinat înrăutățirea situațiilor financiare ale companiilor din majoritatea sectoarelor economice și, respectiv, aceasta s-a transpus în venituri la buget considerabil mai mici decât în perioade cu activitate normală.

Totodată, pandemia a redus simțitor cererea internă, care a influențat evoluția importurilor și a comerțului intern.

Astfel, veniturile publice au intrat subit pe o traiectorie descendentă încă din luna martie (-4,1%) și în perioada martie-mai (atunci când activitatea economică a fost restrânsă din cauza măsurilor impuse) acestea au fost în diminuare cu 25%.

Sursă: Ministerul Finanțelor

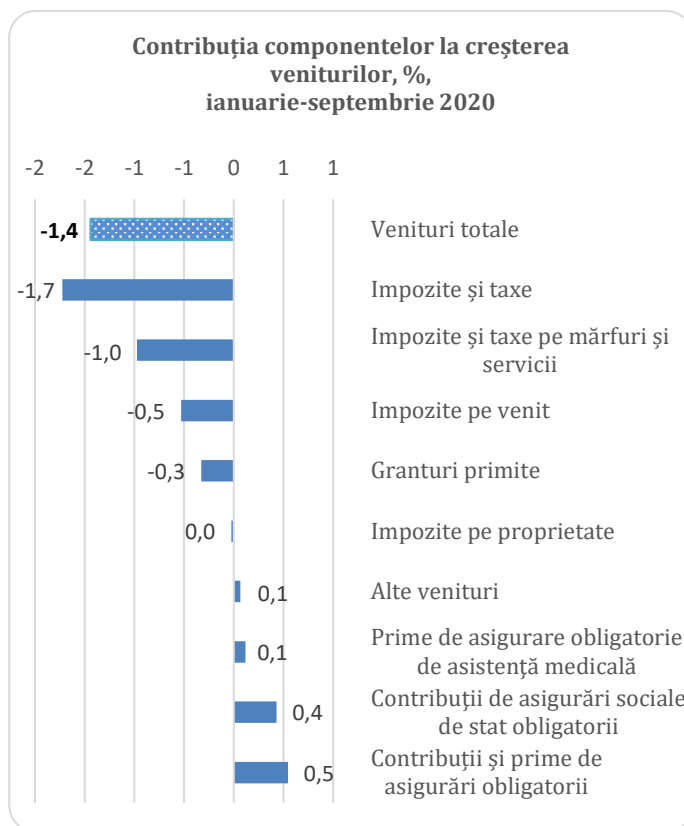
Factorii de influență asupra veniturilor bugetare:

↓ Influență negativă:

- Restrângerea activității economice în majoritatea sectoarelor ca impact al restricțiilor impuse în contextul pandemiei
- Diminuarea importurilor (TVA la mărfurile importate): diminuarea volumului fizic și diminuarea prețurilor externe
- Aprecierea monedei naționale, factor de diminuează valoarea importurilor exprimată în moneda națională

↑ Influență pozitivă:

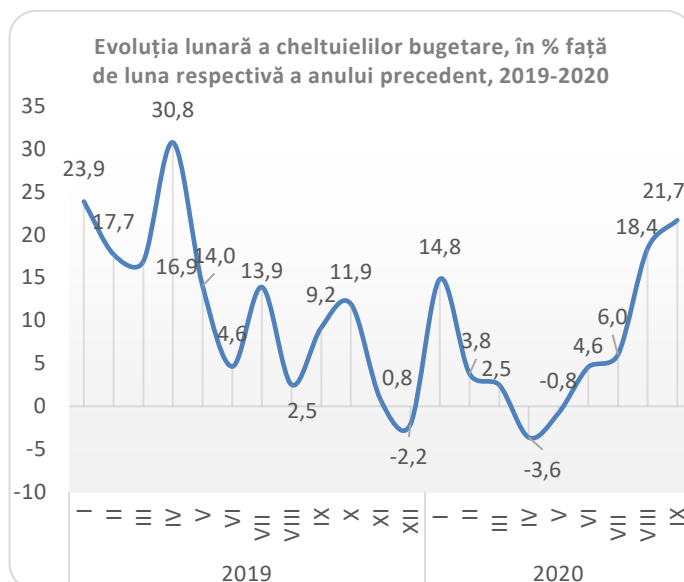
- Majorarea încasărilor din contul impozitelor salariale în rezultatul sporirii valorii câștigului salarial mediu lunar în economie (în primul semestru acesta a înregistrat creștere cu 8,8% în termeni nominali).
- Majorarea de circa 3 ori a încasărilor din dividende primite de la cota parte a proprietății publice în societățile pe acțiuni și defalcări de la profitul net al întreprinderilor de stat (alte venituri)

Sursă: Ministerul Finanțelor

Cheltuielile bugetare, de asemenea, au o dinamică lunară foarte volatilă.

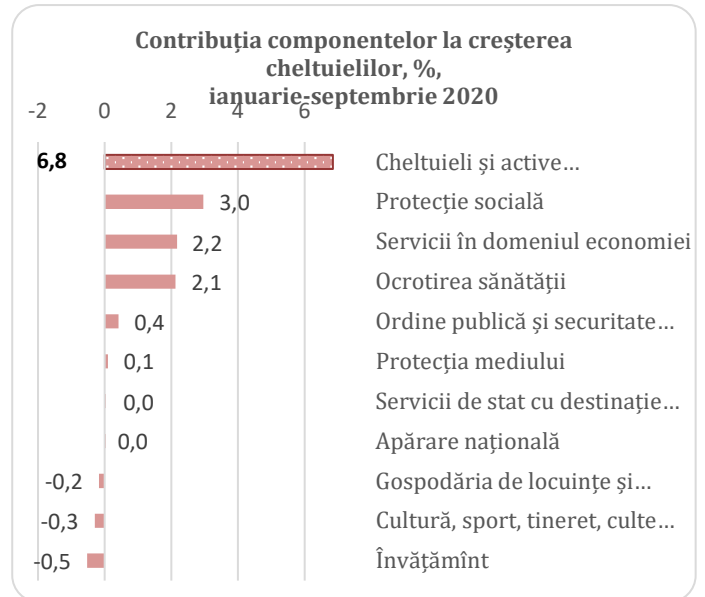
Măsurile de contracarare a pandemiei generează costuri mari, astfel încât în lunile ianuarie-septembrie curent cheltuielile bugetare au înregistrat o creștere de 6,8%. Cea mai mare povară asupra cheltuielilor bugetare a venit din contul prestațiilor sociale și a subvențiilor acordate de Guvern în contextul pandemiei.

Sursă: Ministerul Finanțelor

Cheltuielile de prestații sociale au avut cea mai mare contribuție la majorarea cheltuielilor totale, din următoarele motive:

- majorarea cheltuielilor privind ajutorul de șomaj: în ianuarie-august numărul beneficiarilor de ajutor de șomaj s-a majorat de circa 2,7 ori
- cheltuielile privind plata indemnizațiilor unice de 16 mii lei cadrelor medicale ca efect al pandemiei

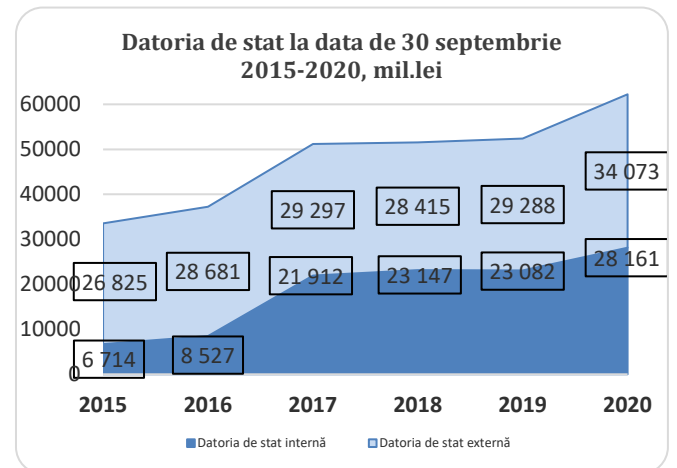

Sursă: Ministerul Finanțelor

2.2. Datoria de stat

Criza pandemică a generat costuri mari și, pentru acoperirea cheltuielilor bugetare, Guvernul a apelat la împrumuturi interne și externe, fapt ce a majorat nivelul de îndatorare a țării.

Conform datelor din 30 septembrie 2020, **datoria de stat administrată de Guvern a atins nivelul de 62,2 mild. lei**. Datoria internă, care deține ponderea 45,3% în valoarea totală a datoriei de stat, a însumat 28,2 mild. lei și a crescut cu 22% față de aceeași situație din anul precedent. Datoria de stat externă, având o pondere de 54,7% în total, a însumat 34,1 mild. lei și s-a majorat cu 16,3%.

Sursă: Ministerul Finanțelor

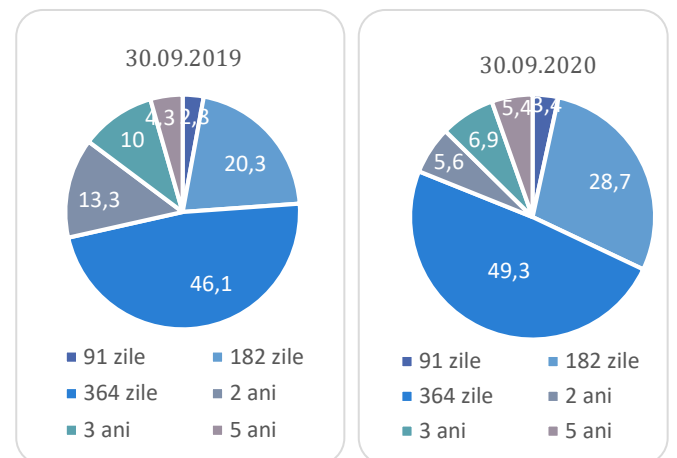
Datoria de stat internă s-a majorat față de situația de la sfârșitul lunii septembrie 2019 din contul emisiunii mai mari a valorilor mobiliare de stat (VMS) pe piața primară.

S-a accentuat interesul investitorilor față de VMS emise pe 182 zile, ponderea căroră s-a majorat de la 20,3% la 28,7% și 364 zile (de la 46,1% la 49,3%). Totodată, s-a diminuat ponderea VMS emise pe 2 ani de la 13,3% la 5,6%, emise pe 3 ani – de la 10% la 6,9%.

⇒ Rata medie a dobânzii la VMS a scăzut de la 6,25% până la 5,04%.

⇒ Investitorii din sectorul bancar domină piața VMS, cu 82,3%.

Structura VMS pe maturități, %

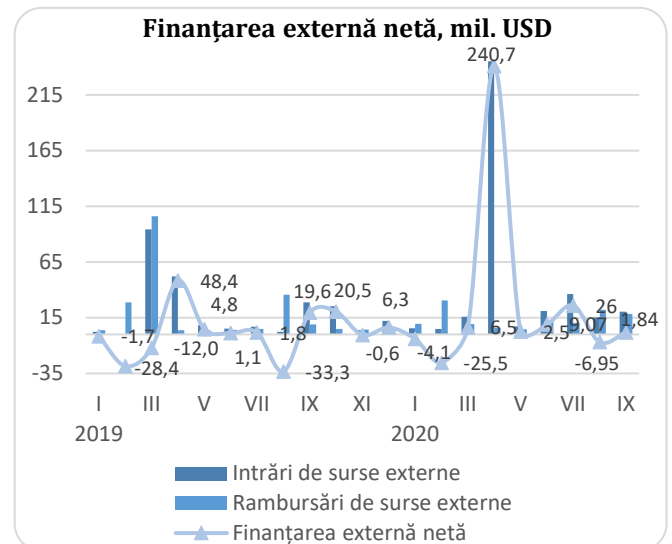

Sursă: Ministerul Finanțelor

Datoria de stat externă administrată de Guvern a însumat 2009,4 mil. dolari și a înregistrat creștere de 21,7%.

Factorul principal al majorării nivelului de îndatorare a țării sunt intrările de surse externe de finanțare, întru atenuarea efectelor negative ale crizei generate de Covid-19.

Astfel, în lunile aprilie-septembrie 2020 finanțarea externă netă a atins 273,2 mil. dolari: surse externe de finanțare au intrat în valoare de circa 347,2 mil. dolari și au fost rambursate – 74 mil. dolari.

Sursă: Ministerul Finanțelor

3. Sectorul real

3.1. Industria

Sectorul industrial rămâne pe un trend negativ. Cumulativ, în ianuarie-august descreșterea sectorului industrial a constituit 6,5%. În timp ce industria extractivă a revenit pe un trend ascendent, celelalte subsectoare rămân în descreștere:

- ↓ Industria prelucrătoare: -6,9%.
- ↑ Industria extractivă: +2,7%.
- ↓ Producția și furnizarea de energie: -5,9%.

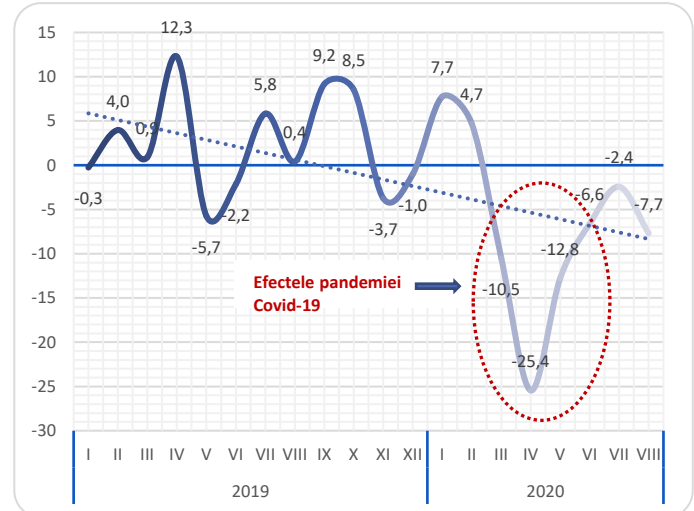
Criza pandemică a afectat majoritatea ramurilor industriale, însă un impact mai esențial se constată în ramurile exportatoare:

- fabricarea de piese pentru autovehicule și motoare (-41,4%);
- fabricarea de fire și cabluri, dispozitive de conexiune pentru acestea (-44,9%);
- fabricarea articolelor de îmbrăcăminte (-9,7%);
- fabricarea produselor textile (-16,3%);
- fabricarea băuturilor (-9,4%);
- prelucrarea și conservarea fructelor și legumelor (-18,3%);
- fabricarea mobilei (-7,6%).

Concomitent, **situația creată de pandemia COVID-19 a stimulat cererea pentru produsele chimice.** Principalele ramuri industriale care au înregistrat creșteri sunt:

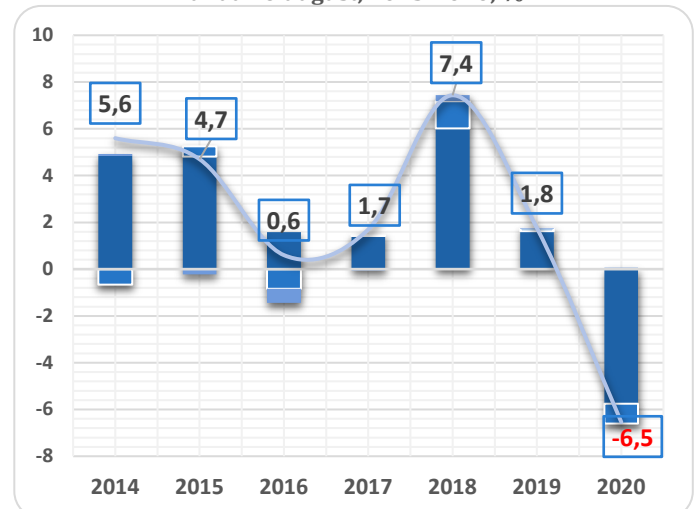
- fabricarea substanțelor și a produselor chimice (+28,7%);
- producția, prelucrarea și conservarea cărnii și a produselor din carne (+3,6%);
- fabricarea uleiurilor și grăsimilor vegetale și animale (de 2 ori).

Evoluția lunară a sectorului industrial, %, 2019-2020

Sursă: Biroul Național de Statistică

Evoluția sectorului industrial, ianuarie-august, 2015-2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

- Fabricarea sticlei și a produselor din sticlă (+27,5%)

Sectorul energetic rămâne în scădere. În ianuarie-august 2020, ramura energetică s-a diminuat cu 5,9%

Factorii de influență asupra sectorului industrial:

- ↓ Diminuarea cererii externe din partea țărilor partenere ale Republicii Moldova afectate de COVID-19.
- ↓ Restrângerea sau sistarea temporară a activității companiilor din sectorul industrial ca urmare a măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii COVID-19.
- ↓ Regimul termic ridicat de la începutul anului și contracția activității economice produsă de criza pandemică a diminuat intensitatea producerii de energie.
- ↑ Cererea internă în creștere față de produsele chimice și cele ale industriei alimentare în perioada crizei pandemice.
- ↑ Creșterea investițiilor în utilaje înregistrată în anul precedent.

3.2. Agricultură

Condițiile climatice extrem de nefavorabile au determinat scăderea esențială a sectorului agricol.

Producția globală agricolă s-a micșorat în ianuarie-septembrie 2020 cu 25,3%, însumând circa 21 miliard. Lei:

- ↓ Producția vegetală a scăzut cu circa 35,5%.
- ↑ Producția animalieră a scăzut cu 2,8%.

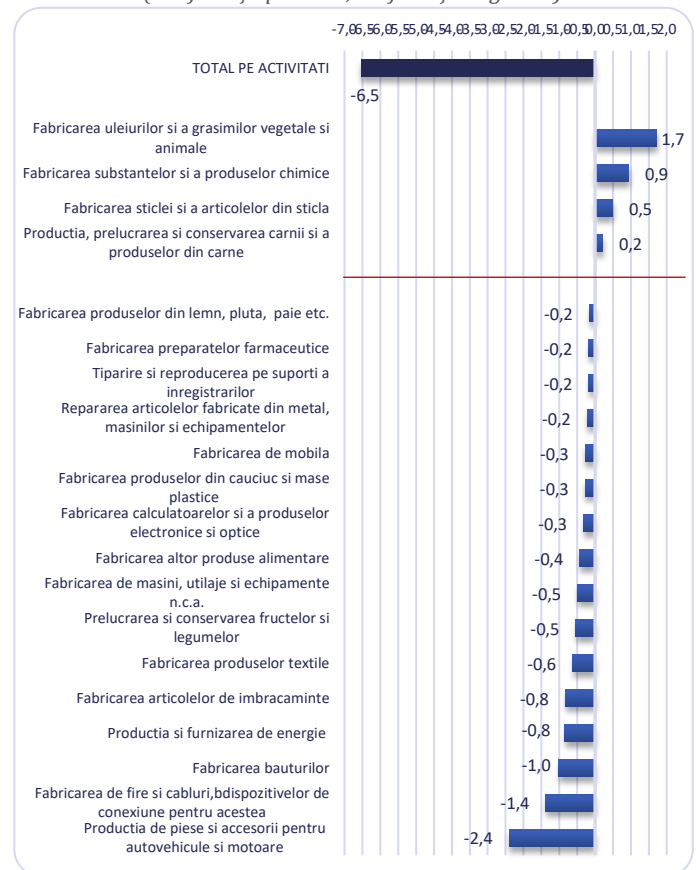
Principalele culturi agricole care au înregistrat descreșteri și au determinat scăderea producției vegetale în perioada ianuarie-septembrie 2020 au fost:

- grâul (-51,4%);
- floarea soarelui (-43,5%);
- porumbul (-52,4%);
- legumele (-20,5%);
- strugurii (-28,7%);
- rapița (-41,2%);
- fructele (-18,5%);
- orzul (37,3%)
- sfecla de zahăr (-81,4%)

A fost în creștere doar roada nucilor de cultură (+12,8%) și materialul săditor pentru livezi, vii, arbuști (de 2 ori).

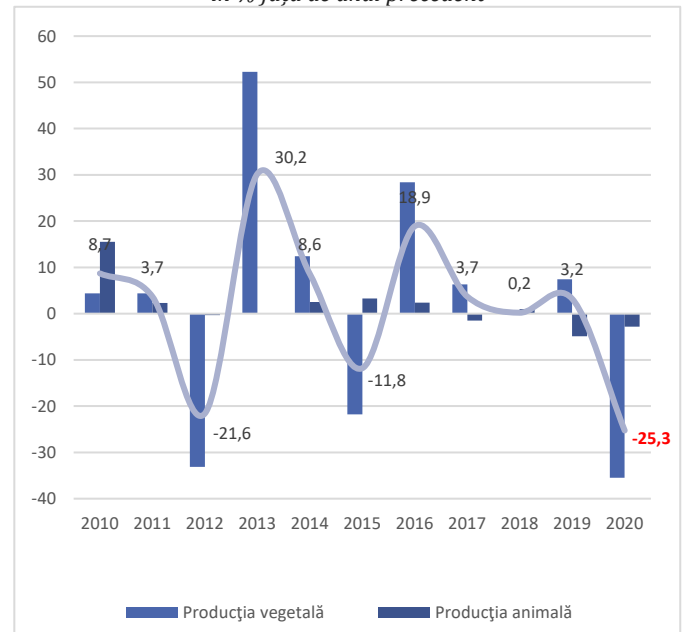
Principalele ramuri care au influențat evoluția industriei în ianuarie-august 2020, p.p.

(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Evoluția producției agricole, ianuarie-septembrie, 2010-2020, în % față de anul precedent

Sursă: Biroul Național de Statistică

Scăderea sectorului zootehnic a fost determinată de micșorarea:

- producției de lapte (-13,1%)
- producției de ouă (-5,7%)
- producției de blană (-5,8%)
- producției de lână (-16,7%)

Totodată, **au fost înregistrate creșteri pentru:**

- producția în masă vie a porcinelor (+6%);
- producția în masă vie a păsărilor (+0,8%).

Factorii de bază ce au influențat evoluția sectorului agricol în 9 luni ale anului 2020 au fost:

- ↓ Condițiile climaterice nefavorabile: seceta din toamna anului trecut și din anul curent, înghețurile din lunile martie-aprilie;
- ↓ Compromiterea considerabilă a suprafețelor culturilor de toamnă;
- ↑ Creșterea cererii interne față de produsele din carne.
- ↓ Micșorarea continuă a efectivului de animale.

3.2. Transportul

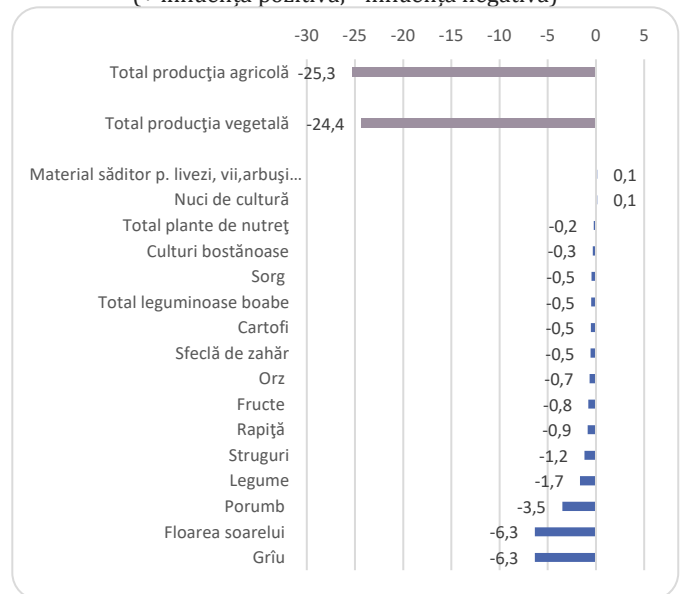
Volumului mărfurilor transportate a însumat 10,2 mil. tone în ianuarie-august 2020, diminuându-se cu 12,7%. Doar transportul naval de mărfuri a crescut:

- ↓ transportul rutier: -6%
- ↓ transportul feroviar: -33,9%
- ↓ transportul aerian: -11,1%
- ↑ transportul naval: +58%

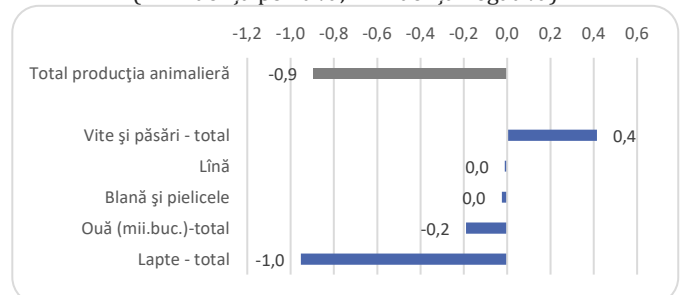
Numărul pasagerilor transportați a scăzut în ianuarie-august 2020 cu 48,7%, fiind transportați în total circa 34,8 mil. pasageri. Cu excepția transportului fluvial, în diminuare a fost numărul de pasageri transportați pe toate căile de transport:

- ↓ pe cale rutieră: -48,5%
- ↓ pe cale feroviară: -44,9%
- ↓ pe cale aeriană: -76%

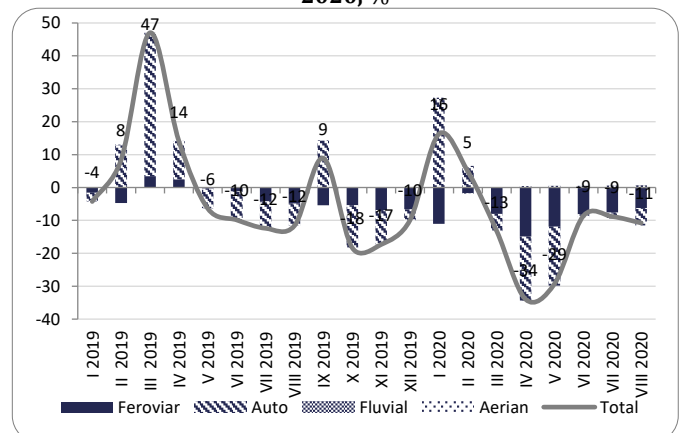
Influența principalelor culturi agricole asupra producției globale agricole, ianuarie-septembrie 2020, p.p.
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

Influența subsectoarelor din zootehnie asupra producției globale agricole, ianuarie-septembrie 2020 p.p.
(+ influență pozitivă; - influență negativă)

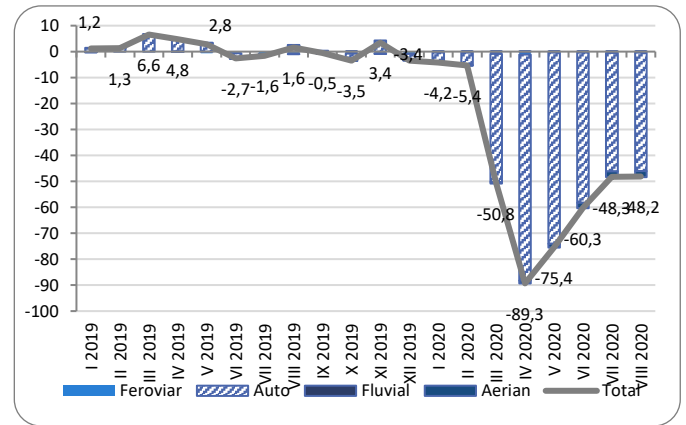
Evoluția lunară a volumului mărfurilor transportate, 2019-2020, %

Sursă: Biroul Național de Statistică

Evoluția lunară a numărului de pasageri transportați, 2019-2020, %

↑ pe cale navală: +39,3%

Factorii de bază care au determinat evoluțiile în sectorul transporturilor în ianuarie-august 2020:

- ↓ Restricțiile de călătorie adoptate la nivel național și internațional, ca măsuri de protecție împotriva efectelor pandemiei COVID-19.
- ↓ Diminuarea volumului de mărfuri comercializate pe piețele externe, din cauza scăderii cererii în țările afectate de COVID-19.
- ↓ Diminuarea volumului de mărfuri comercializate pe piețele interne datorită sistării activității unităților comerciale, urmare măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii infecției de coronavirus.
- ↓ Evoluțiile negative înregistrate în unele sectoare ale economiei naționale.
- ↓ Performanța scăzută a transportului feroviar.
- ↓ Performanța scăzută a serviciilor de transport public.
- ↑ Regimul termic ridicat înregistrat la începutul anului (a favorizat transportul naval).

3.3. Comerț intern

În ianuarie-august 2020, comerțul intern de bunuri cu amănuntul a fost în creștere, iar serviciile prestate populației au înregistrat descreșteri în continuare:

- ↑ **comerțul intern de bunuri cu amănuntul: +0,9%** (în prețuri comparabile);
- ↓ **serviciile prestate populației: -23,7%** (în prețuri comparabile).

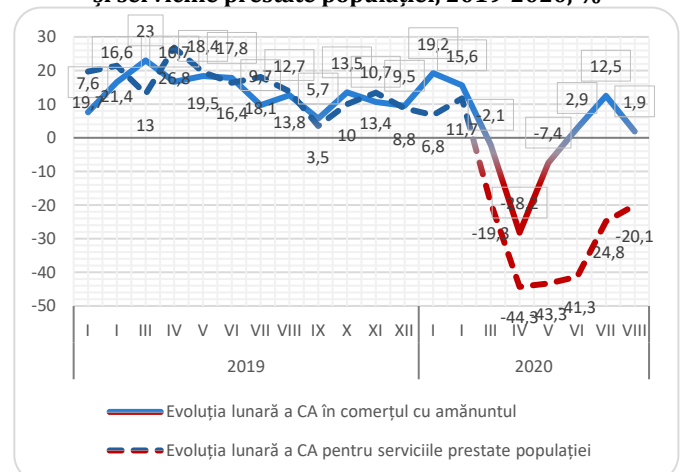
Cifra de afaceri în ianuarie-august 2020 a însumat circa 38,3 mild. lei în comerțul cu amănuntul și circa 11,1 mild. lei în serviciile de piață prestate populației.

Comerțul de bunuri cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor sunt în scădere:

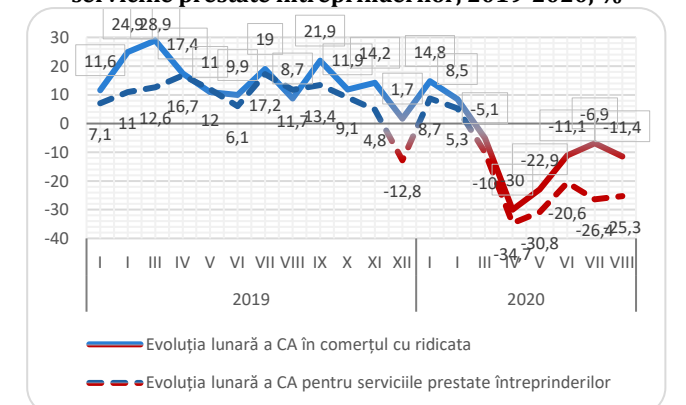
- ↓ **Comerțul de bunuri cu ridicata: -9,3%** (în prețuri curente);
- ↓ **Serviciile prestate întreprinderilor: -18%** (în prețuri curente).

Cifra de afaceri în ianuarie-august 2020 a însumat circa 66,5 mild. lei în comerțul cu ridicata și circa 24,6 mild. lei în serviciile de piață prestate populației.

Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu amănuntul și serviciile prestate populației, 2019-2020, %

Evoluția lunară a cifrei de afaceri în comerțul cu ridicata și serviciile prestate întreprinderilor, 2019-2020, %

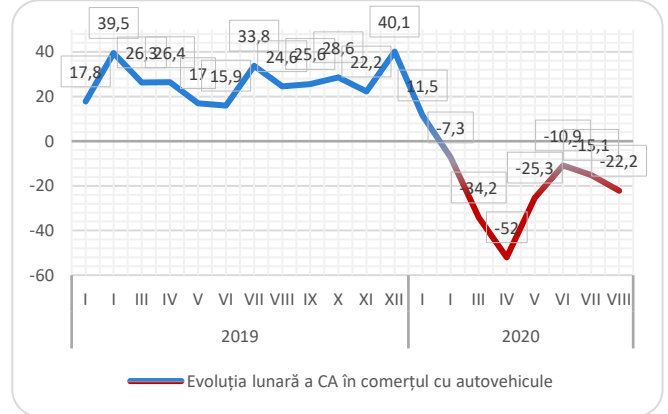

Cifra de afaceri în comerț, întreținere și reparație a autovehiculelor și motocicletelor este în diminuare:

↓ -21,3% (în prețuri curente) în ianuarie-august 2020:

Cifra de afaceri în comerțul cu autovehicule a însumat în ianuarie-iulie 2020 circa 5,5 mld. lei.

Evoluția lunară a comerțului cu autovehicule, 2019-2020, %

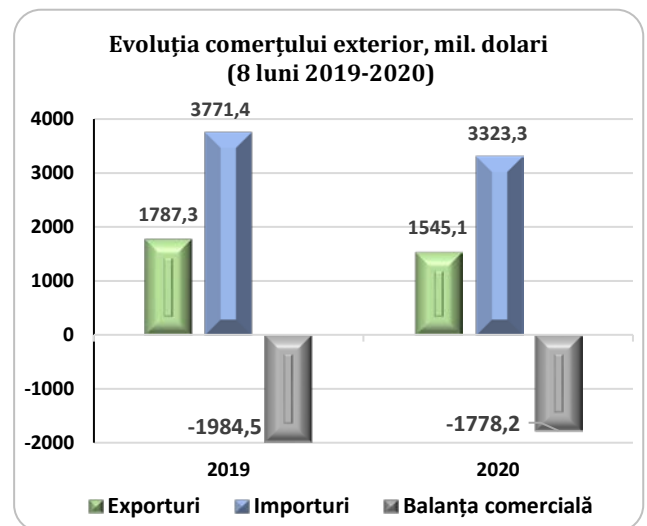
Factorii de bază de influență a activității comerciale pe piața internă în ianuarie-august 2020 au fost:

- ↓ Restrângerea sau sistarea temporară a activității unităților comerciale de bunuri și servicii, ca urmare a măsurilor de protecție a sănătății și de prevenire a răspândirii COVID-19.
- ↓ Descreșterea cererii de servicii din partea populației, cu excepția serviciilor prestate în domeniul sănătății, serviciilor în tehnologia informației.
- ↑ Creșterea veniturilor salariale și restabilirea treptată a cererii față de bunuri din partea populației.
- ↓ Reducerea activității economice în unele sectoare ale economiei naționale.

4. Relații externe

4.1. Comerț exterior

Valoarea totală a comerțului internațional al Republicii Moldova în ianuarie-august 2020 a fost de 4868,4 mil. dolari, în scădere cu 12,5% față de ianuarie-august 2019, exportul înregistrând o scădere cu 242,2 mil. dolari (-13,6%), iar importul o scădere cu 448,1 mil. dolari (-11,9%). În aceste condiții, deficitul balanței comerciale a scăzut cu 10,4%, de la nivelul de -1984,5 mil. dolari (8 luni 2019), la -1778,2 mil. dolari (8 luni 2020).

Sursă: Biroul Național de Statistică

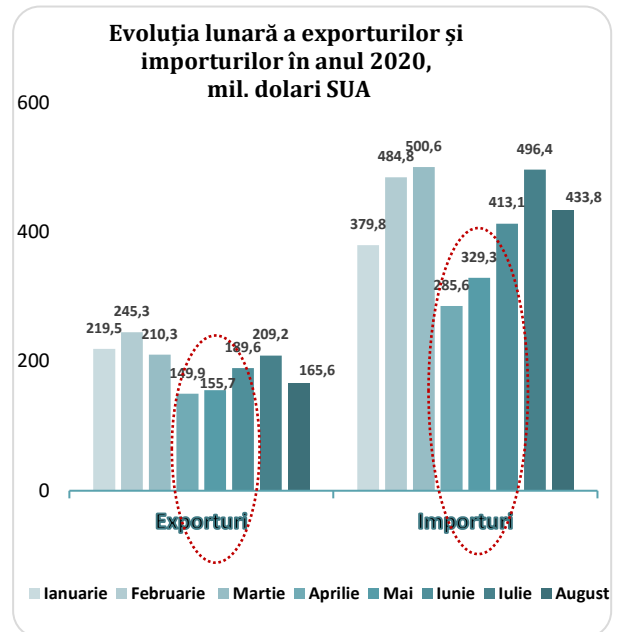
Valul al II-lea de răspândire a pandemiei COVID 19 a început a pune stăpânire pe Europa. Unele țări partenere ale RM impun din nou restricții. Cererea produselor moldovenești pe piețele europene scade. Aceste condiții au dus la diminuarea atât a exporturilor, cât și a importurilor.

Astfel, în luna august 2020 față de luna august 2019 au scăzut:

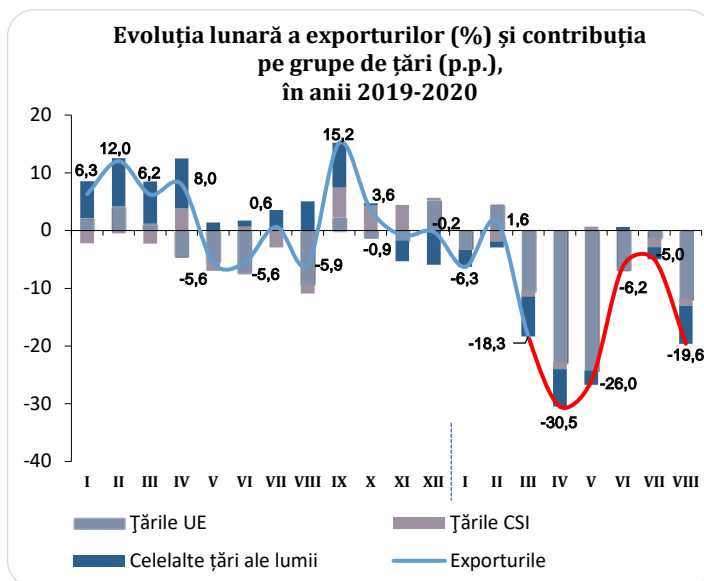
- ↓ ● exporturile - cu 19,6%
- importurile - cu 6,6%

Comparativ cu luna precedentă (iulie) curent s-au diminuat:

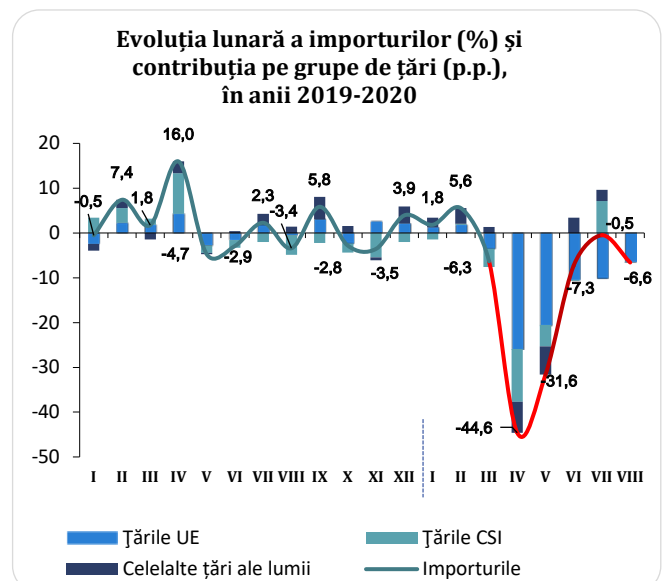
- ↓ ● exporturile - cu 20,8%
- importurile - cu 12,6%

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Factorii de influență:

- Șocul extern provocat de pandemia COVID-19 pe dimensiunea exporturilor, prin reducerea cererii externe din partea principalilor parteneri comerciali - România, Italia, Turcia și Rusia.
- Temperarea sau stoparea activității întreprinderilor din sectorul industriei auto în unele țări UE a rezultat prin scăderea exporturilor, iar diminuarea consumului ca urmare a reducerii necesarului de materie primă în sectoarele productive ale economiei au fost factorii de bază care au dus la scăderea importurilor
- Diminuarea prețurilor externe, impactul cărora se resimte mai ales la importul de resurse energetice.

EXPORT

S-au diminuat exporturile spre toate grupele de țări:

Țările UE – cu o pondere de 65,3% în total export, au înregistrat o scădere de 11,3% și au contribuit negativ la evoluția exporturilor cu 7,2 p.p. S-au diminuat exporturile de *cereale* cu 34%, *mașini și aparate, echipamente electrice* – cu 28%, *îmbrăcăminte și accesorii* – cu 25% etc.

Țările CSI – pondere de 16%, în diminuare cu 5,6%. Au scăzut exporturile de *băuturi, lichide alcoolice și oțet* cu circa 17%, *produse farmaceutice* – cu 33%, *materiale textile* – cu 11% etc. Totodată, a crescut de circa 1,5 ori exportul de *fructe comestibile și nuci, îmbrăcăminte și accesorii* – cu 19% etc.

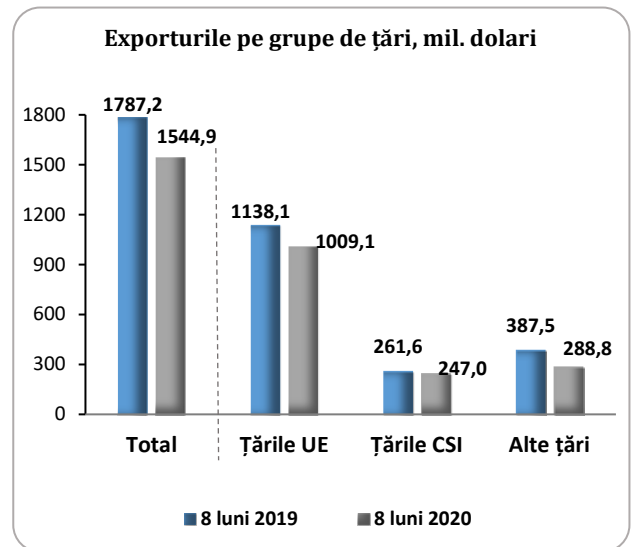
Celelalte țări ale lumii – pondere de 18,7%, s-au diminuat cu 25,5%.

Top 10 țări - principali parteneri comerciali ai RM au absorbit circa 67 % din exporturi

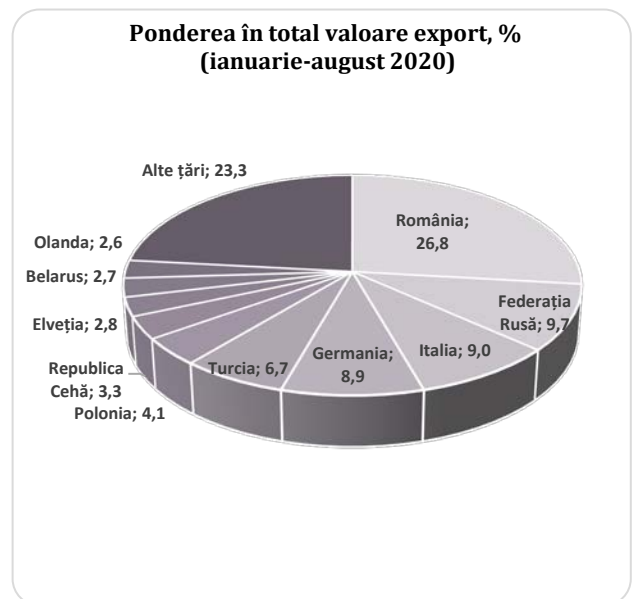
Exporturile spre România s-au diminuat cu 18,5%. Cu o pondere de circa 27% în total exporturi, au influențat negativ creșterea exporturilor cu 5,2 p.p. S-a diminuat exportul de *Îmbrăcăminte* cu circa 40%, *Porumb* - cu 37%, *Semințe de rapiță* – cu 36% etc. Totodată, către această destinație s-a majorat exportul de: *Fructe, nuci* de 1,7 ori, *Semințe de floarea soarelui* - de 1,5 ori, *Vinuri din struguri* – cu 36% etc.

Au scăzut livrările spre Italia – cu circa 25%, Germania – cu 14%, Turcia – cu 22% etc.

În același timp, au crescut livrările către Republica Cehă cu 44%, Olanda – de 1,7 ori, Federația Rusă – cu circa 2% etc.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Exportul pe grupe de mărfuri:

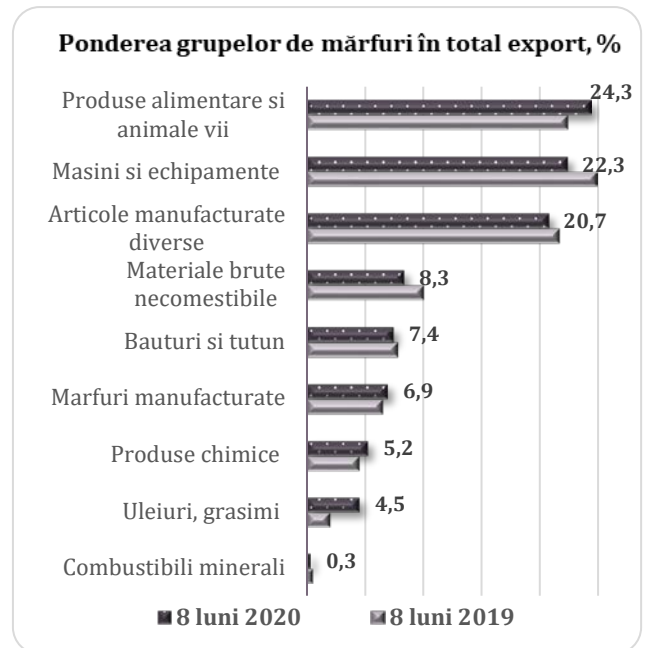
Analiza exporturilor pe grupe de mărfuri pune în evidență faptul că majoritatea principalelor grupe de mărfuri au înregistrat scăderi ale livrărilor pe piața internațională și, în funcție de ponderea deținută în total export, acestea au influențat evoluția exportului în 8 luni 2020, comparativ cu 8 luni ale anului anterior.

Astfel, comparativ cu 8 luni 2019 s-a diminuat ponderea grupelor de mărfuri:

- *mașini și echipamente* (-2,5 p.p.)
- ↓ • *materiale brute necomestibile* (-1,7 p.p.)
- *articole manufacturate diverse* (-0,9 p.p.)

Grupele de mărfuri, ponderea cărora s-a majorat:

- *produse alimentare și animale vii* (+2,0 p.p.)
- ↑ • *uleiuri, grăsimi* (+2,5 p.p.)
- *produse chimice* (+0,8 p.p.)

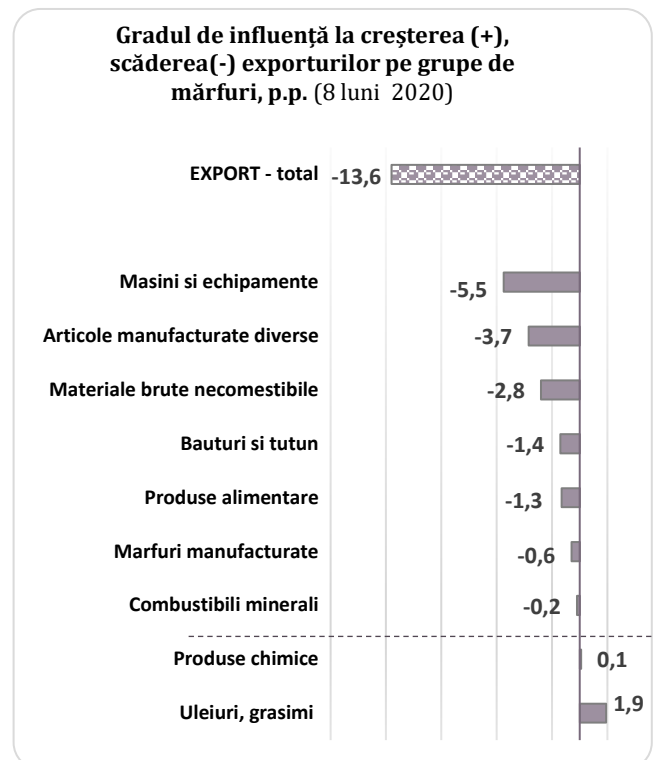
Sursă: Biroul Național de Statistică

Grupele de mărfuri care au influențat negativ exporturile:

- ↓ • *mașini și echipamente* (*Mașini și aparate electrice*, în diminuare cu 27,4%, urmare scăderii volumului producției cu circa 40%)
- *articole manufacturate diverse* (*Îmbrăcăminte și accesorii* – o scădere de 17,6%, cauzată de micșorarea cu 10% a volumului de producție fabricată, precum și scăderii cererii externe, urmare restricțiilor legate de pandemia COVID 19; *Mobilă și părțile ei* – cu 20%, *Încălțăminte* – cu 8,8%)
- *materiale brute necomestibile* (*Semințe și fructe oleaginoase*, în scădere cu circa 33%, producția fiind afectată de seceta din vara anului curent, *fibre textile* – de circa 2,3 ori)
- *băuturi și tutun* (*băuturi* – în scădere cu 11%, *tutun* – o diminuare de circa 3 ori)

↑ Totodată, 2 grupe de mărfuri au contribuit pozitiv la creșterea exporturilor:

- *uleiuri, grăsimi* (*Grăsimi și uleiuri vegetale fixate, brute, rafinate* au crescut de circa 2 ori)
- *produse chimice* (*Produse chimice organice* – s-a majorat de 2,4 ori)

Sursă: Biroul Național de Statistică

Exporturile de mărfuri autohtone – 76,6% din total exporturi, în scădere cu 5,8%.

Reexporturile de mărfuri străine – 23,4% din valoarea exporturilor, cu 32,0% mai puțin

IMPORT

↓ S-au diminuat importurile din toate grupele de țări:

Țările UE – cu o pondere de 45,8% în total import, au înregistrat o scădere de 17,7% și au contribuit negativ la creșterea importurilor cu 9,2 p.p. S-au diminuat importurile de *Produse minerale* cu circa 40%, *Materiale textile* – cu 20%, *Mașini și aparate, echipamente electrice* – cu 18% etc.

Țările CSI – pondere de 25,4%, în diminuare cu 8,2%. Au scăzut importurile de *Produse minerale* cu circa 26%, *Îngrășăminte* – cu 26%, *Metale comune* – cu 19% etc. Totodată, a crescut importul de *Vehicule, aparate de zbor, instalații plutitoare* de circa 1,5 ori, *Lapte și produse lactate* – cu 24% etc.

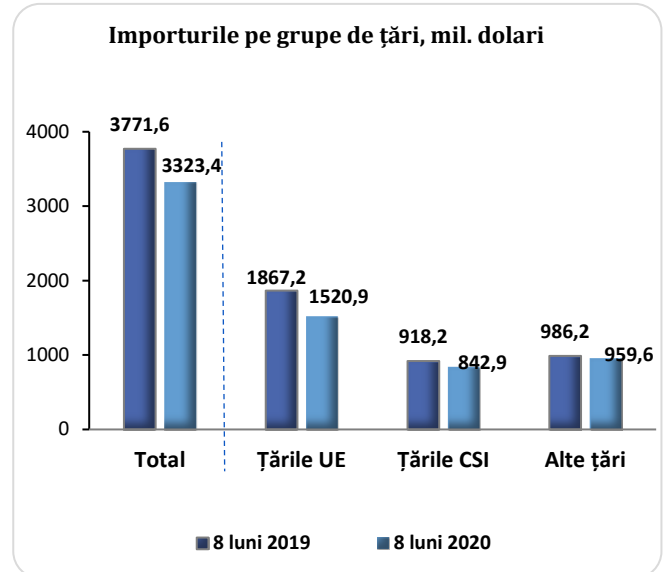
Celelalte țări ale lumii – pondere de 28,9%, s-au diminuat cu 25,5%.

Circa 75% de mărfuri au fost importate din top 10 țări - principalii parteneri comerciali ai RM

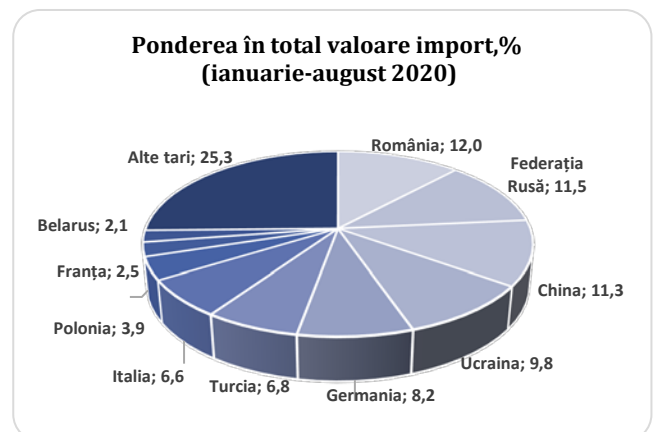
Practic, din toate țările top 10, importurile au scăzut, excepție livrările din Polonia, care au înregistrat o majorare nesemnificativă de 2,8%.

România rămâne în continuare unul din principalii parteneri comerciali în derularea importurilor. În perioada de analiză importurile din aceasta țară s-au diminuat cu circa 27%. Cu o pondere de circa 12% în total importuri, au influențat negativ creșterea importurilor cu circa 4 p.p.

Au scăzut importurile din Italia – cu circa 17%, Germania – cu 14%, Federația Rusă – cu circa 14%, Ucraina – cu 13%, Turcia – cu 7% etc.

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

Importul pe grupe de mărfuri:

Majoritatea principalelor grupe de mărfuri au înregistrat scăderi ale livrărilor pe piața internă și, în funcție de ponderea deținută în total import, acestea au influențat trendul descendent al importului realizat în 8 luni 2020, comparativ cu 8 luni 2019.

Astfel, comparativ cu 8 luni 2019 s-a diminuat ponderea grupelor de mărfuri în total import:

- ↓ • *combustibili minerali* (-4 p.p.)
- *articole manufacturate diverse* (-0,5 p.p.)
- *băuturi și tutun* (-0,2 p.p.)

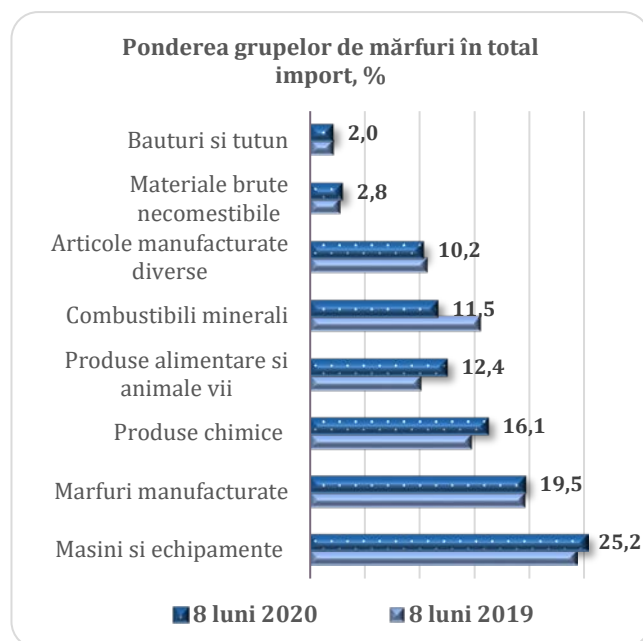
Grupele de mărfuri, ponderea cărora s-a majorat față de 8 luni 2019:

- *produse alimentare și animale vii* (+2,3 p.p.)
- ↑ • *produse chimice* (+1,4 p.p.)
- *mașini și echipamente* (+0,9 p.p.)

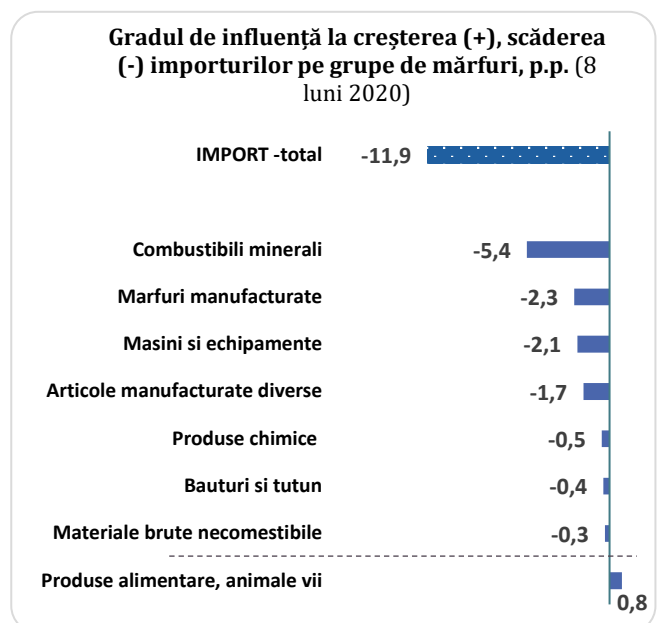
↓ **Circa 88% din grupele de mărfuri au influențat negativ importurile:**

- *combustibili minerali* (Petrol, produse petroliere, sau diminuat cu circa 35%; Gaz și produse industriale obținute din gaz, în scădere cu 28%, urmare scăderii prețurilor de import).
- *mărfuri manufacturate* (Fire, țesături, articole textile, în scădere cu 12%, Metale neferoase, o diminuare de 36%)
- *mașini și echipamente* (Mașini și aparate electrice, în scădere cu circa 17%).

↑ **O singură grupă de mărfuri *Produse alimentare și animale vii* a contribuit pozitiv la creșterea importurilor** (Produse lactate și ouă de păsări – a crescut cu 29%; Cereale și preparate pe bază de cereale – o majorare cu circa 14%, necesară pentru completarea rezervelor).

Sursă: Biroul Național de Statistică

Sursă: Biroul Național de Statistică

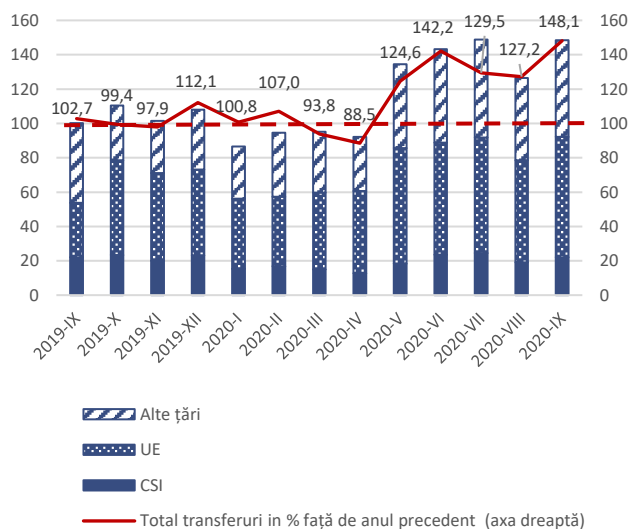
4.3. Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoanele fizice ale Republicii Moldova

În ianuarie-septembrie 2020 volumul total al transferurilor bănești din străinătate efectuate prin băncile din Republica Moldova de către persoanele fizice a înregistrat o creștere cu 18,5% comparativ cu perioada similară a anului 2019 și a însumat 1070 mil. dolari SUA. Însă, această creștere are la bază efect statistic, căci a fost condiționată de reducerea posibilităților de a transmite bani prin căile neoficiale din cauza răspândirii pandemiei COVID-19.

Factorii de influență asupra volumului transferurilor de mijloace bănești din străinătate:

- ↓ stagnarea economiei Federației Ruse;
- ↓↑ răspândirea pandemiei Covid-19;
- ↑ necesarul de forță de muncă în Germania;
- ↑ efect statistic: baza de comparație joasă.

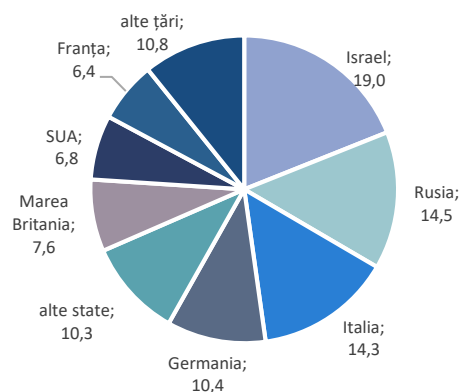
Transferurile de mijloace bănești din străinătate efectuate de persoane fizice prin băncile din Republica Moldova, pe zone geografice (mil. dolari)

Sursă: Banca Națională a Moldovei

În structura geografică a remitențelor, predomină transferurile din Israel, Italia, Federația Rusă și Germania. Acestor 4 țări le revin circa 58,2% din volumul total al transferurilor.

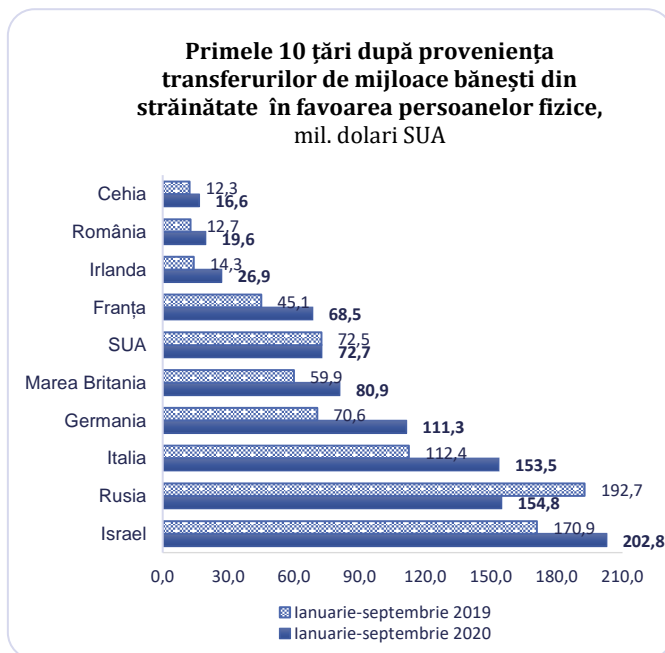
Structura geografică a transferurilor de mijloace bănești din străinătate în favoarea persoanelor fizice în ianuarie-septembrie 2020, %

Sursă: Banca Națională a Moldovei

Totodată, ponderea transferurilor din Federația Rusă continuă să se diminueze, atingând 14,5%, față de 21,3% în ianuarie-septembrie 2019. Transferurile din Federația Rusă s-au micșorat cu 19,7% față de primele 9 luni ale anului 2019. În același timp, transferurile din România și Germania au crescut de câte 1,6 ori, din Franța – de 1,5 ori, Italia - cu 36,5%, Marea Britanie – cu 35%, Turcia – cu 34% etc.

Această situație se explică, pe de o parte, prin stagnarea economică în Rusia și, pe de altă parte, prin orientarea muncitorilor spre statele din Uniunea Europeană și Israel, având acces mai liber pe piețele muncii ale acestor țări.

Secția modelare și prognozare economică

0 22 250 - 632
0 22 250 - 626
0 22 250 - 627